

47
14
X

ДОКЛАД

за първо гласуване на Законопроект за изменение и допълнение на Закона за семейни помощи за деца, № 802-01-29, внесен от Министерски съвет на 06.08.2018 г.

Комисията по труда, социалната и демографската политика на редовно заседание, проведено на 12 септември 2018 г., разгледа и обсъди Законопроект за изменение и допълнение на Закона за семейни помощи за деца, № 802-01-29, внесен от Министерски съвет.

В заседанието участваха господин Бисер Петков, министър на труда и социалната политика, госпожа Султанка Петрова, заместник министър на труда и социалната политика и експерти от Министерството на труда и социалната политика.

Законопроектът беше представен от министър Бисер Петков.

С проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за семейни помощи за деца се въвежда нов вид месечна помощ за деца с един или двама починали родители. Новата месечна помощ е насочена само към децата, които нямат право на наследствена пенсия, тъй като те не могат да получават такава само поради липсата на съответния изискуем осигурителен стаж на починалия родител. Помощта цели гарантиране на достъп до финансова помощ при равни условия за всички деца без право на наследствена пенсия. Като вид семейна помощ новата месечна помощ ще отговаря на условията и принципите, на които се основава семейното подпомагане, както по отношение на условията за достъп, така и по отношение на определянето на размера ѝ. Месечната семейна помощ за деца без право на наследствена пенсия от починал родител ще се предоставя на другия родител или на настойника/попечителя, който отглежда детето. Те, както и детето следва да живеят постоянно в страната. Освен това, детето трябва да отговаря на следните условия:

- да не получава наследствена пенсия от починал родител;
- да не е настанено за отглеждане извън семейството по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето;
- редовно да посещава подготвителните групи в детските градини или подготвителните групи в училищата за задължително предучилищно образование на децата, освен ако това е невъзможно поради здравословното му състояние;

- до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст, редовно да посещава училище, освен ако това е невъзможно поради здравословното му състояние;
- да има направени всички задължителни имунизации и профилактични прегледи съобразно възрастта и здравословното му състояние.

В частичната предварителна оценка на въздействието на предлагания законопроект е записано, че със законопроекта се цели:

1. Гарантиране на достъп при равни условия до финансова подкрепа за децата без право на наследствена пенсия от починал родител;
2. Осигуряване на специална защита и подкрепа на децата, които не се отглеждат от двамата си родители поради смърт в семейството;
3. Гарантиране на еднакво прилагане на правилата относно редовното посещение на училище при получаване на месечна помощ по чл. 7 от Закона за семейни помощи за деца.

Мотивите, с които се предлага законопроекта са свързани с няколко проблема. Основният проблем, налагаш предлаганата законодателна промяна е, че не малка част от децата с починали родители не получават финансова подкрепа. По данни от Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението към 23.02.2018 г. общият брой на децата до 20-годишна възраст с един жив родител е 29 992, а 664 са децата с двама починали родители. По данни на Националния осигурителен институт към 31.12.2017 г. 22 099 деца до 20-годишна възраст получават наследствени пенсии. Съгласно Кодекса за социално осигуряване едно от условията за получаване на наследствена пенсия е наличие на съответния осигурителен стаж на починалото лице.

Децата, чиито починали родители не са придобили необходимия осигурителен стаж, нямат право на наследствена пенсия. За тях Кодекса за социално осигуряване и подзаконовата уредба предвиждат възможност за отпускане на персонална пенсия, но има сериозно ограничително условие – годишният доход на член от семейството на лицата да е по-малък от сбора на гарантирания минимален доход, установен за страната през последните 12 месеца преди искането на пенсия. Размерът на гарантирания минимален доход до края на 2017 г. е 65 лв., а от 2018 г. е 75 лв. Това е сериозно ограничение, като по данни на Националния осигурителен институт към 31.12.2017 г. само 2 693 деца до 20-годишна възраст получават персонални пенсии.

Освен това прилагането на съществуващото законодателство води до подпомагане с персонална пенсия на много ограничен кръг деца с починали родители. Към момента в Закона за семейни помощи за деца няма регламентация на специална помощ за деца без право на наследствена пенсия от починал родител. Няма и специален режим за децата, които нямат право както на наследствена, така и на персонална пенсия.

Вносителите са убедени, че въвеждането на нов вид месечни семейни помощи за дете без право на наследствена пенсия от починал родител ще гарантира достъп до финансова помощ при равни условия за всички деца без право на наследствена пенсия.

Към законопроекта е приложено Становище на дирекция „Модернизация на администрацията“ към Министерски съвет. В него се отправят препоръки относно раздел 4 „Варианти на действие“ в частичната предварителна оценка на въздействието на проекта на Закона за изменение и допълнение на Закона за семейни помощи за деца. В становището е записано, че на основание член 85, ал. 1 от Устройствения правилник на Министерски съвет и на неговата администрация е необходимо това становище да бъде публикувано заедно с преработената оценка на въздействието и проекта на акт при обществените консултации, провеждани в изпълнение на Закона за административните актове.

В пакета от документи е приложена Справка относно съответствието на проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за семейни помощи за деца с Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи (КЗПЧОС) и с практиката на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ) съгласно чл.28, ал.3 от Закона за нормативните актове, изготвена в отговор на Писмо на главния секретар на Министерство на труда и социалната политика.

В Справката Дирекция „Процесуално представителство на Република България пред Европейския съд по правата на човека“ в Министерството на правосъдието посоча следното:

Пред Европейски съд по правата на човека има висящи обединени жалби Йочева и Ганева срещу България (№18592/15 г. и №43863/15 г.). В основата на жалбата Йочева срещу България (№18592/15 г.) е отказът на националните власти да отпуснат на децата на жалбоподателката месечна помощ за дете до завършване на средно образование, тъй като произходът им по отношение на бащата е неизвестен. Директорът на дирекция „Социално подпомагане“ - Красно село е отказал отпускането на такава помощ като един от мотивите е бил, че не са налице изискванията на чл.7, ал.9 от Закона за семейни помощи за деца. По съдебен ред актът е потвърден като законосъобразен.

По жалбата Ганева срещу България (№43863/15 г.), жалбоподателката подава жалба до Комисията за защита от дискриминация (КЗД) с мотива, че легалната дефиниция на „дете с един жив родител“, съдържаща се в разпоредбата на § 1, т.9 от Допълнителните разпоредби на Закона за семейни помощи създава дискриминация по отношение на децата с неизвестен баща, тъй като ги разграничава от тези с един жив родител. Комисията за защита от дискриминация установява пряка дискриминация по признак „лично положение“, „произход“ и „семейно положение“. Решението на Комисията за защита от дискриминация е обжалвано и отменено от Административен съд - София град.

Европейския съд по правата на човека е приел за разглеждане оплакванията основани на чл.14 (забрана на дискриминацията) във връзка с чл.8 (право на зачитане

на личния и семеен живот) и чл.1 от Протокол 1 (защита на собствеността) от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи, като по-специално е изискано от държавата-ответник да изследва въпроса дали жалбоподателките са били предмет на различно отношение поради отказа, от страна на властите да отпуснат помощ на децата им, тъй като последните нямат установен произход.

От Министерството на правосъдието посочват още, че към момента е приключила процедура по размяна на становища между страните, в рамките на съдебната процедура пред Европейския съд за правата на човека, като все още няма постановено решение по така изложения казус.

За целите на отпускане на месечна помощ за дете до завършване на средно образование по реда на Закона за семейни помощи за деца явно има значение правния статус на детето, а именно дали то е с неизвестен родител или с един жив родител.

Предвид изложеното и в зависимост от изхода на висящото пред Европейския съд по правата на човека производство е възможно в последващ момент да възникне въпрос, с оглед съвместимостта на предложените изменения и допълнения с разпоредбите на Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи и практиката на Европейския съд по правата на човека.

В комплекта от документи е приложена и Справка за отразяване на становищата, получени след общественото обсъждане на проекта. От нея се вижда, че Агенцията за социално подпомагане е направила три предложения, които не са възприети и едно, което е подкрепено по принцип.

В комисията беше депозирано Становище на Агенцията за социално подпомагане, с което принципно се подкрепя внесен законпроект, но са направени и конкретни предложения за изменения и допълнения, с които, по мнение на Агенцията ще се улесни процеса по администриране на този нова помощ.

В Становището на Националния осигурителен институт, което също е депозирано в Комисията по труда, социалната и демографската политика се изразява принципно подкрепа за законпроекта и направените от Агенцията за социално подпомагане предложения за изменения и допълнения и смятат, че в законпроекта трябва да намерят изрично разрешение на случаите, при които са подадени заявления за отпускане на персонална пенсия преди 1 януари 2019 г., към която дата пенсията все още не е отпусната.

В проведената дискусия взеха участие народни представители Светлана Ангелова, Милко Недялков и Хасан Адемов. Те изразиха подкрепа за законпроекта, с разбирането, че с него по подходящ начин ще се решат социални проблеми, съществуващи от години. Освен това законпроектът прави добра стъпка към диференциране на пенсии, несвързани с трудова дейност от социалните помощи.

След приключване на обсъждането и проведеното гласуване с резултати:
20 гласа „за“, без гласове „против“ и „въздържал се“ ,

Комисията по труда, социалната и демографската политика прие следното становище:

Предлага на Народното събрание да подкрепи на първо гласуване Законопроект за изменение и допълнение на Закона за семейни помощи за деца, № 802-01-29, внесен от Министерски съвет на 06.08.2018 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ на КТСДП:

Д-Р ХАСАН АДЕМОВ